

Hevur tú ein spurning ella onkran trupulleika, sum tú kundi ynskt tær at fingið viðgjordan í hesum teiginum.

Spyr Sosialin

Skriva til: Sosialurin, postsmoga 76, 3800 Argir. Merk brævbjálvan »Spyr Sosialin«.

Sosialráðgevarin:

Eigur ein einkja ikki altíð rætt til einkjupensión?

Spurin

Ein einkja, ið hevur upphaldsskyldu yvir einum ella fleiri børnum undir 18 ár, hevur rætt til einkjupensión.

Einkjur, ið ongi børn hava ella børn, ið eru yvir 18 ár, kunnu fáa forsorgarhjálp, tá tær onga inntøku hava.

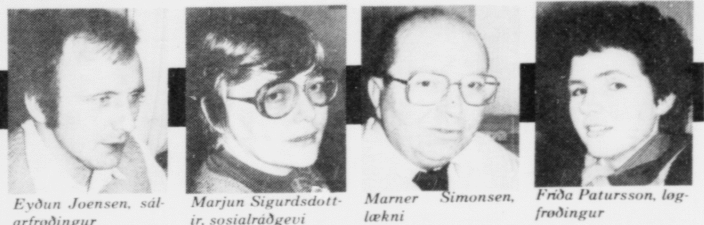
Einkjur og aðrar einsamallur kvinnur, sum eru fyltar 50 ár, ella kvinnur, ið fyrr hava fingið einkjupensión, kunnu hendingaferð jústast einkjupensión eftir umsókn, tá ring heilsa ella aðrar umstøður tala fyri tí.

Einkjupensiónin varð broytt 1/11-1977. Frammanundan vóru ymisk aldursmørk, ið skuldu uppfyllast fyri at fáa pensión, men hesar reglur eru burtur, og omanfyrnevndu eru í gildi nú.

Upphæddin, ið ein fær í einkjupensión er samsvarandi upphæddini til fólkapensiónistar. Harumframt fær einkjupensiónisturin uppskoysveiting til einkjur, sum í løtuni er kr. 1.179 um mánaðin.

Hevur ein inntøku samtíðis, sum ein fær einkjupensión, verður pensiónin skerd eftir somu reglum sum fyri fólkapensiónistar.

Minna

ur ein havt spetalsku-sjúku!

Annar vansi hjá sinnisbrekaðum sjúklingum er, at sjálvt læknar hava tørv við at góðtaka, at tú eisini kann hava líkamligar sjúkur. Sigrun Nolsøe, avvarandi segði m.a.: Tørvast hjá avvarandi er at vitja á psykiatrisku deild, har sinnisbrekaði, alkoholikarar, senil gomul fólk, — øll eru á somu deild. Tað hevði verið ynskili, um t.d. deild 2 burturav varð nýtt til psykiatriskar sjúklingar.

Sigrun Nolsøe visti eisini á, hvussu heilivág ávirkar sjúklingin, so hann í persónleika verður niðurbrotin og ikki líkast sær sjálvum, men sýnist eftir stuttari tíð sum ólukkuðyr. Hon helt, at starvsfólk á deildunum kundu eygleitt sjúklingin, so hann ikki fekk stórri mongd av slíkari heilivág, enn hægst neyðugt.

Eisini eftirlýsti Sigrun Nolsøe, at so lítið varð gjørt fyri, at sjúklingarnir finga nakað at takast við, í tíðini teir eru innlagdir, og hon helt, at tað hevði bót um støðuna um meiri ergoterapi og samrøðu-terapi varð latin sum tilbót til sjúklingin.

At enda nevndi Sigrun Nolsøe fyrbrigdið »kuratorskipanina«, sum merkir, at eftirlit er við sjúklinginum, tá hann verður sendur heim eftir innlegging, eitt nú at sjúklingurin tekur tann heilivág, sum er neyðugur fyri at hann ikki gerst sjúkur aftur.

Sigrun Nolsøe nevndi eisini eitt hugskot: At nýta eina hædd á Landsjúkrahúsinum til vardar íbúðir, har nøkur fastbúgvandi fólk á psykiatrisku deild kundu búgva, undir eftirliti av tveimum, trimum starvsfólku.

Eyðun Joensen, sál-arfrøðingur, nevndi, at fimti hvør sjúklingur, sum leitar sær lækna hjálpi, verður vistur til psykiatriska viðgerð, so ta er ikki so óvanligt, sum vit annars vilja verða við.

Eyðun Joensen nevndi eisini, at tað er samfelagið, sum skal stuðla tann sjúka við t.d. at geva honum arbeiði og møguleika at virka, so-statt eitt politiskt mál. Eyðun Joensen nevndi eisini tørvin á barna-psykiatriskari deild eins og eina fyri hálvaksni. Selvi Winther Olsen segði

m.a., at hann ikki so ofta hevði sjúklingar við sinnisbrekum og helt, at tøluni hjá Eyðun (fimmti hvør okkara) var nakað høgt sett. Hann nevndi eisini tørvin á barna-psykiatriskari deild í Føroyum, eins og hann nam við spurningin um ellisbrek, sum ofta ikki verða viðgjørð, har tað hevði verið gagnligt fyri eldri fólk.

Mest positivt upplivi eg kortini í minum arbeiði sum kommunulækni, hvussu nógv tey avvarandi taka sær av sínum við sinnisbrekum segði Selvi Winther Olsen. Hann helt, at tørvur var á einum stovni, har sjúklingar kundu venda sær til aðrenn og aftaná innlegging á psykiatrisku deild.

Aftaná var møguleiki hjá áhoyrarunum at seta fram spurningar, men strítið gekk í byrjanini. Um sinnisbrek og arbeiði var ein spurningur, Selvi Winther Olsen svaraði, at

tað í ávisum færum var tørvort, um t.d. ein kommunulækni var manio depressivur, og skuldi sita og skriva heilivág út til fólk. Hinvegin, so kundi ein listamaður í síni manisku periodu kanska gera stór listaverk, sum væl betri kundi góðtaka enn um t.d. starv hansara var at virka sum lækni.

Hetta fekk Terese Sørensen at spyra um ikk manio depressiv kundu fáa loyvi at útbúgva seg til læknar, men um tað var lættari at góðtaka eitt listarfólk, tí hesi betri høvdu loyvi at vera eitt sindur svøk?

Selvi Winther Olsen visti aftur, at hann hevði meint tað soleiðis, men bert hevði hann viljað vist eitt dømi, har tað í tíðarbilum ikki var hóskandi við sinnisbreki, tí eisini læknar skulu hava viðgerð um teir fáa sinnisbrek, og sum veruliga eisini er. Visti bert á munin, har Framhald á baksíðuni

Virðismet at fólk hava sinnisbrek

— Tá tú kemur heimaftur eftir at hava verið á psykiatrisku deild, er tað umráðandi, at fólk ikki láta sum einki. Heldur skulu tey spyrja hvussu livst. Dylja vit og medmenniskju okkara fyri hvørjum øðrum, at tú hevur verið innlögð og fingið psykiatriska viðgerð, so kennist tað sum hevur tú havt spetalsku-sjúku!

Hetta kom m.a. fram á pallborðsfundinum, har umboð fyri sjúklingarnar segði frá viðurskiptunum hjá sinnisbrekaðum í samfelag okkara

Mánakveldið skipaði felagið Sinnisbati fyri panelundi í Norðurlandahúsinum.

Evníð var sinnisbrekaði og viðurskipti teirra í Føroyum.

I panelinum sótu: Selvi Winther Olsen, kommunulækni, Sigrun Nolsøe, avvarandi, Terese Sørensen, umboð fyri sjúklingar, Katrin Dahl, sjúkrasystir, Árni Olsen, yvir-lækni og Eyðun Joensen, sál-arfrøðingur, báðir á psykiatrisku deild. Jógvan Sundstein var orðstýrari.

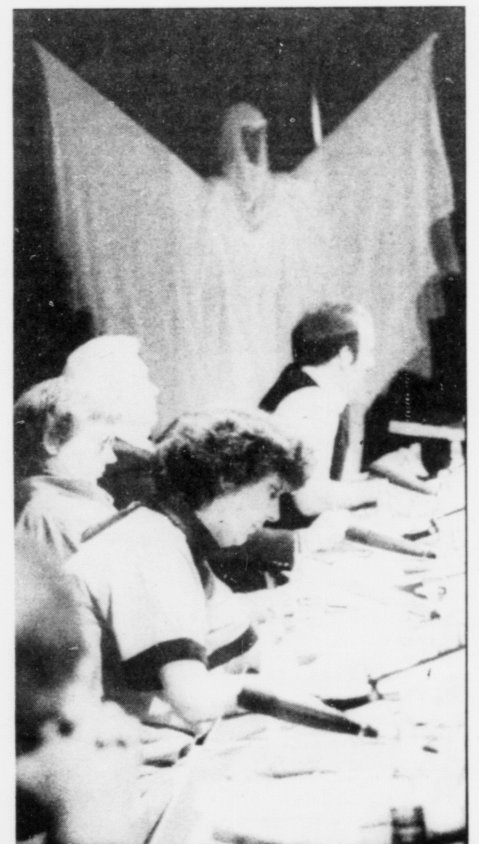
I innlegginum, sum paneluttakararnir hvør sær greiddu frá, kom fram, at trongligt var á teimum fyra psykiatrisku deildunum, eins og fólk í ymsum aldri og við ymsum brekum vóru saman á deildunum og at hetta sjálvsagt ikki hevði gagnliga ávirkan á, hvussu væl ella skjótt fólk gjørdust frísk. Tó at tað fyrr í tíðini var soleiðis, at fólk við sinnisbrekum vóru koyrd av landinum, so eru umstøðurnar hjá sinnisbrekaðum í Føroyum ikki so nógv betri í dag — eitt nú tí fólk uttanfyri stovnin hava so tørv við at skilja støðuna hjá sjúklingum, sum einaferð hava verið innlögð á psykiatrisku deild.

Um hvussu skipast kundi fyri, at sinnisbrekaði sjúklingar kundu fáa betri umstøður var m.a. nevnt, at seta á stovn psykiatriska heimasjúkrasystirskipan, sum kundi

stuðla sjúklingum heima. Henda skipan kundi bót um viðurskiptini, at sinnisbrekið ikki kom aftur í so stóum týtleika, eitt nú tí tað visir seg, at sjúklingar sum byrja at kenna seg væl, halda uppat við at taka heilivág. Hetta fer oftast við sær, at tey gerast sjúk aftur og nýggj innlegging stendur tá fyri durum.

At fáa sál-arligt brek ella sinnisbrek verður av teimum flestu mett sum nakað ið ikki kann takast fram í ljósmála. Hevur ein sjúklingur einaferð verið innlagdur, so kann tað skapa trupulleikar heima so væl sum á arbeiðsplássi. Serliga áhugavert var tað tí, at panelið hevði umboð fyri sjúklingarnar. Tað var Terese Sørensen, sum uttan himpr greiddi frá hesi støðu. Hon segði m.a.

— Tað at hava verið innlagdur á psykiatrisku deild er nakað av tí tørvasta ið hugsast kann. Ikki bert hevur tú verið innlögð á psykiatrisku deild, men »úti hjá Árna«. Tað vil siga, at tú ert gag gag, ella svøk, og fólk látast sum einki, tá tú kemur út aftur. Tey spyrja ikki, hvussu tú hevur tað ella hvussu livst. Hetta fær ein at kenna seg, sum hev-

Pallborðsfundir eru oftast orkymlandi men eisini upplýsandi fyri tann, sum ikki veit so nógu um evnið ið verður umrøtt. Bestu innleggini í hesum føri komu avgjort frá sjúklingi og umboði fyri avvarðandi